

www.filharmonija.lt

Mecenatas

NORFA

Orkestro muzikos koncertas

LNSO 83-iojo sezono uždarymas

Partneriai:

LRT

LRT | KLASIKA

LIETUVOS
rytas

lrytas.lt

MOTERIS

V A G A
KNYGYNŲ TINKLAS

TRINITI 3 JUREX
TALLINN RIGA VILNIUS

**LIETUVOS NACIONALINIS
SIMFONINIS ORKESTRAS**

(meno vadovas ir vyr. dirigentas Modestas Pitrėnas)

Solistai:

BENJAMIN APPL

(baritonas; Vokietija, Jungtinė Karalystė)

RASA VOSYLIŪTĖ (smuikas)

Dirigentas

MODESTAS PITRĖNAS

2024 m. gegužės 17 d., Vilnius,
Filharmonijos Didžioji salė

Koncertai
tavo telefone

**KONCERTŲ
SEZONAS**

Popierius
yra sertifikuotas
EU Ecolabel
Licenzijos
Nr. 47/011/0001

Bilietus platina

kakava.lt

PROGRAMA:

I

VIDMANTAS BARTULIS (1954–2020)

„I like Schubert“ smuikui ir styginiams

Solistė RASA VOSYLIŪTĖ (smuikas)

FRANZ SCHUBERT (1797–1828)

Dainų aranžuotės baritonui ir orkestrui:

„An die Musik“ („Muzikai“), D. 547 (Maxo Regerio aranžuotė)
„Geheimes“ („Paslaptis“), op. 14, D. 719 (Johannesas Brahmsas aranžuotė)
„Memnon“ („Memnonas“), D. 541 (Johannesas Brahmsas aranžuotė)
„Prometheus“ („Prometėjas“), D. 674 (Maxo Regerio aranžuotė)
„An Silvia“ („Silvijai“), Nr. 4, op. 106, D. 891 (Alexanderio Schmalczo aranžuotė)
„Litanei auf des Fest Allerseelen“ („Vėlinių litanija“), D. 343 (Maxo Regerio aranžuotė)
„Du bist die Ruh“ („Tu mano ramybė“), Nr. 3, op. 59, D. 776 (Antono Weberno aranžuotė)
„Der Tod und das Mädchen“ („Mirtis ir mergelė“), Nr. 3, op. 7, D. 531 (Felixo Mottlo aranžuotė)
„Erlkönig“ („Girių karalius“), op. 1, D. 328 (Ferencas Lisztas aranžuotė)

Solistas BENJAMIN APPL (baritonas)

II

ROBERT SCHUMANN (1810–1856)

Simfonija Nr. 3 Es-dur („Reino“), op. 97

Lenhaft

Scherzo: Sehr mäßig

Nicht schnell

Feirlich

Lebhaft

Atlieka:

LIETUVOS NACIONALINIS

SIMFONINIS ORKESTRAS

Dirigentas MODESTAS PITRĖNAS

Legendinio dainos meistro Dietricho Fischer-Dieskau globotinis baritonas **BENJAMINAS APPLAS** ypač vertinamas dėl balso, „priklausančio jauniausiai didžiųjų dainos meistrų kartai“ ir turinčio „beveik begalinį spalvų diapazoną“ („Suddeutsche Zeitung“). Pelnęs BBC Naujosios kartos menininko (2014–2016 m.), „Wigmore Hall“ Kylančio menininko ir ECHO Kylančios žvaigždės (2015–2016 m.) titulus, B. Applas taip pat buvo apdovanotas „Gramophone“ Metų jaunojo menininko prizų 2016-aisiais. Tais pačiais metais vokalistas pasirašė išskirtinę sutartį su įrašų kompanijomis „Sony Classical“ ir „Alpha Classics“. 2021 m. išleistas pirmasis B. Applo albumas „Winterreise“ („Žiemos kelionė“) susilaukė didžiulio muzikos kritikų pripažinimo.

B. Applas surengė rečitalių tarptautiniuose Ravinijos, Reino-Maino, Šlėvzigo-Holšteino, Edinburgo, Oksfordo

festivaliuose, Rūro fortepijono festivalio „Šubertiadoje“, yra koncertavęs garsiausiose pasaulio koncertų salėse – Didžiajame Ženevos teatre, Baden Badeno „Festspielhaus“, Amsterdamo „Concertgebouw“, Berlyno ir Vienos „Konzerthaus“, „Elbphilharmonie“ Hamburge, Luvre Paryžiuje, reguliariai rengia rečitalius garsiosiose „Wigmore Hall“ ir „Heidelberger Frühling“. Vokalistas bendradarbiauja su Karališkuoju „Concertgebouw“, Tokijo NHK, Filadelfijos, Siatlo, Vienos simfoniniais ir kitais orkestrais, kuria vaidmenis operos scenoje.

Būdamas kūrybingas ir novatoriškas, B. Applas sudaro įvairias programas su scenos partneriais, taip pat – pianistai Jamesas Baillieu, Davidas Fray, Alice Sara Ott, Jorge Villadomsas, fortepijoninis Lucaso ir Arturo Jussenų duetas, „Armida“ styginių kvartetas, akordeonistai Martynas Levickis ir Ksenija Sidorova, liutnininkas Thomas Dunfordas. B. Applas yra šiuolaikinės muzikos entuziastas, dažnai atlieka naujus įvairių šiuolaikinių kompozitorių kūrinius.

www.benjaminappl.de

Smuikininkė **RASA VOSYLIŪTĖ** mokėsi Nacionalinėje M. K. Čiurlionio menų mokykloje, 1995 m. baigė magistrantūrą Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje, po dvejų metų – prof. Raimundo Katiliaus vadovaujama aspirantūrą. Studijuodama griežtą pasauliniame jaunimo orkestre „Jeunesses Musicales“, dalyvavo įvairiuose kamerinės muzikos meistriškumo kursuose.

1996 m. R. Vosyliūtė laimėjo II vietą tarptautiniame Heino Ellerio smuikininkų konkurse Taline, kitais metais įstojo į Guildhallo muzikos ir dramos mokyklą Londone, ją baigė su pagyrimu. Londone smuikininkė subūrė kvartetą, pelniusį pirmą vietą Guildhallo mokyklos konkurse.

Kaip solistė R. Vosyliūtė debiutavo 1995 m., su Jono Aleksos diriguojamu tarptautiniu Baltijos šalių jaunimo orkestru atlikusi Johannesas Brahmsas Koncertą smuikui D-dur, op. 77. Ji yra koncertavusi su Lietuvos ir Estijos nacionaliniais simfoniniais, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos, Šv. Kristoforo, Klaipėdos, Talino ir Reino krašto-Pflaco žemių (Vokietija) jaunimo kameriniais orkestrais. Londone, Briuselyje, Vašingtone, Paryžiuje, Vilniaus salėse smuikininkė griežtą rečitalius. Šiais metais R. Vosyliūtė koncertavo su Briuselio filharmonijos orkestru, atliko Jeano Sibelijaus Koncertą smuikui d-moll, op. 47.

R. Vosyliūtė scena dalinasi su žymiais pianistais. Viena svarbiausių jos scenos partnerių – Eglė Vosyliūtė, su kuria koncertuoja kaip Seserų duetas, taip pat ji yra grojusi su Petru Geniušiu, Leonidu Dorfmanu, Golda Vainberg-Tatz, Arūnu Staškumi, Mūza Rubackyte, Indre Baikštyte ir kitais muzikais.

Nuo 1997 m. R. Vosyliūtė grojo Gidono Kremerio vadovaujame kameriniame orkestre „Kremerata Baltica“. Po R. Katiliaus mirties perėmusi jo klasę, 2001–2004 m. dėstė Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje. 2013 m. pradėjo griežti Lietuvos nacionaliniame simfoniniame orkestre, šiuo metu yra jo koncertmeisterė.

Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro vyriausiasis dirigentas ir meno vadovas **MODESTAS PITRĖNAS** kviečiamas diriguoti įvairių šalių operos teatruose ir koncertų salėse, surengė pasirodymų su įvairiais simfoniniais kolektyvais. Maestro buvo Latvijos nacionalinės operos, Kauno simfoninio orkestro vyr. dirigentas, nuo 2018 m. eina Sankt Galeno (Šveicarija) operos teatro ir simfoninio orkestro vyr. dirigento pareigas, 2022 m. debiutavo Frankfurto operos teatre. 2014 m. jo diriguojama R. Wagnerio opera „Riencis“ tapo vienu svarbiausių Rygos – Europos kultūros sostinės 2014 renginių. Maestro yra įrašęs daugiau kaip 15 chorinės ir simfoninės muzikos kompaktinių plokštelių.

Dirigavimą M. Pitrėnas studijavo Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje ir Zolcburgo Mozarteume, dėsto LMTA Dirigavimo katedroje, kviečiamas dalyvauti tarptautinių konkursų žiuri veikloje. Tarp daugelio apdovanojimų konkursuose minėtina I premija, aukso medalis ir specialus Silezijos filharmonijos orkestro prizas 2003 m. VII Fitelbergo konkurse Katovicuose (Lenkija). 2012 m. jam paskirta Lietuvos nacionalinė kultūros ir meno premija, 2019 m. maestro apdovanotas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Karininko kryžiumi. Už indėlį į Latvijos muzikinę kultūrą M. Pitrėnas yra pelnęs Latvijos muzikos apdovanojimų, jam įteiktas valstybinis apdovanojimas – Latvijos Pripažinimo kryžius, o 2015 m. Rygoje jungtinė Baltijos Asamblėjos žiuri jam paskyrė Baltijos Asamblėjos meno premiją.

Daugiau informacijos: www.filharmonija.lt/lt/atlikejai/modestas-pitrenas

LIETUVOS NACIONALINĮ SIMFONINĮ ORKESTRĄ

(LNSO) 1940 m. įkūrė kompozitorius, dirigentas ir pianistas Balys Dvarionas. 1964–2015 m. orkestrui dirigavo ir vadovavo Juozas Domarkas, nuo 2015 m. kolektyvo meno vadovo ir vyriausiojo dirigento pareigas eina Modestas Pitrėnas. Robertas Šervenikas yra antrasis LNSO dirigentas, J. Domarkas yra orkestro garbės dirigentas.

LNSO kasmet surengia apie 50 koncertų Filharmonijos Didžiojoje salėje, aktyviai gastroliuoja užsienyje. Kolektyvas lankėsi įvairiose Europos šalyse, Japonijoje, Pietų Amerikoje, Pietų Korėjoje, koncertavo garsiose koncertų salėse: Vienos „Musikverein“, Kelno, Berlyno filharmonijos, Londono „Barbican Centre“, Frankfurto „Alte Oper“, Stokholmo „Berwaldhallen“ ir Rotušės salė, Amsterdamo „Concertgebouw“, Tokijo „Metropolitan“ ir „Suntory Hall“, Mumbajaus Nacionalinis scenos menų centras, Tailando kultūros centras ir kitos. LNSO dalyvavo prestižiniuose muzikos festivaliuose, tokiuose kaip Šlėzvingo-Holšteino, „Varšuvos ruduo“, „Beethoveno Velykos“ Varšuvoje, „Prahos pavasaris“, Stresos, Merano, Reingau, Briuselio, Liudvigsburgo, Rygos, Gštado ir kituose.

Orkestrui dirigavo istorinės asmenybės ir pasaulinio garso batutos meistrai, LNSO koncertavo su žymiais atlikėjais, įvairių kartų ir tautybių instrumentiniais ir vokalistais. LNSO sukauptas repertuaras platus – praėjusių epochų stambių žanrų instrumentiniai bei vokaliniai-instrumentiniai kūriniai, šiuolaikinės muzikos kūriniai, lietuvių kompozitorių opusai. Orkestras yra

nuolatinis šiuolaikinės muzikos festivalio „Gaida“ dalyvis, įvairių lietuvių kompozitorių muziką pristato tiesioginėse „Euroradijo“ transliacijose. LNSO biografijoje – Lietuvos ir užsienio kompanijų „Melodija“, „Marco Polo“, „Col legno“, „Naxos“, „Accentus music“, „Ondine“ ir kt. įrašai.

Vidmanto Bartulio kūryba nuolat stebina, nes išsiskiria stiliumi, žanrų, manierų, nuotaikų ir potyrių įvairove. Kompozitoriaus plunksnai organiškai pakluso įvairiausi žanrai – nuo kamerinių miniatiūrų iki stambios formos kūrinių orkestrui. Ankstyvajai V. Bartulio kūrybai buvo būdingas intravertiškumas, elegiška nuotaika, minimalistiniai meniniai sprendimai. Daug kurdamas teatrui, kompozitorius vis labiau linko prie siurrealizmo, ironijos ir stambesnių formų. Visą Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato kūrybą sieja bendras bruožas – ankstesnių muzikinių epochų inkluzai, į originalias kompozicijas įterpiami citatų ar bendros jausenos, mąstysenos ar nuotaikos pavidalu.

„**I like Schubert**“ smuikui ir styginiams (1998) – vienas V. Bartulio kūrinių iš serijos „I like“, kurtų sekant žymių Vakarų Europos kompozitorių kūrybos stiliumi. Tai savotiškas kompozitoriaus dialogas su Franzu Schubertu, jo kūrybos įprasminimas nūdienos kontekstuose. Kalbėdamas apie inspiraciją rastis kūrinių ciklui „I like“, pats kompozitorius ne kartą minėjo paslaptinę personažą, kartą automobilyje per radiją išgirdusį transliuojamą Johanną Sebastianą Bachą ir sušukusį „I like Bach!!!“ Tikras šis personažas ar išgalvotas, taip ir liko paslaptis, tačiau frazė „I like“ jau seniai tapo savotiška V. Bartulio vizitine kortele.

Didžiausias **Franzo Schuberto** nuopelnas Vakarų muzikos istorijai – meninės dainos (*lied*) žanro atgaivinimas, puoselėjimas ir pakylėjimas į aukštą meninį lygį. Išgyvenęs tik 31-erius metus, kompozitorius paliko daugiau kaip 1500 kūrinių, iš jų apytiksliai 630 dainų balsui ir fortepijonui. Įspūdingas ne tik kiekis, bet ir dainų meninė branda bei filosofinis gylis, žavintys ne vien publiką, bet ir žymiausius įvairių vokalistus bei kompozitorius.

F. Schuberto dainas ne kartą fortepijonui aranžavo ar parafrazavo Ferencas Lisztas. Koncertų salėse kur kas rečiau skamba kitų kompozitorių aranžuotės balsui ir simfoniniam orkestrui, atskleidžiančios intymių F. Schuberto dainų grožį ir unikalumą kitokioje, šiandienos kontekstui labiau įprastoje didelių koncertų salių aplinkoje. Šį kartą skambės įvairių kompozitorių aranžuotės baritonui ir simfoniniam orkestrui.

„**Muzikai**“ (1817, Maxo Regerio aranžuotė) – viena žinomiausių F. Schuberto dainų, šlovinanti muzikos meną. Pagal kompozitoriaus draugo austrų poeto Franzo von Schoberio tuo pačiu metu parašytą eilėrašį komponuotos dainos rankraštis ilgą laiką laikytas dingusiu ir išleistas tik po dešimties metų, 1827-aisiais. Daina žavi savo paprastumu ir banguojančia melodija.

„**Paslaptis**“ (1821, Johannesas Brahmsas aranžuotė) – trumputė, elegancija alsuojanti daina pagal Johanno Wolfgango von Goethe's eilėrašį tuo pačiu

pavadinimu. Įtaigi dainos muzika klausytojui leidžia išgirsti ne tik herojaus jausmus, bet ir koketiškus jo mylimosios atsakus.

„**Memnonas**“ (1817, Johannesas Brahmsas aranžuotė) – kompozitoriaus ir jo draugo austrų poeto Johanno Mayrhoferio eilėraštis, sukurtas tais pačiais metais kaip ir F. Schuberto daina, graikų mito apie Etiopijos karalių Memnoną refleksija, vadinama „vokaliniu Memnono mitu“. Abiem kūrėjams buvo įdomi ir artima Memnono saulėlydžio zona tarp gyvenimo ir mirties. J. Mayrhoferiui ji siejosi su paties skausmingais egzistenciniais išgyvenimais. F. Schubertui tai buvo fantazija, įprasminama lyriška ir paprastumu dvelkiančia muzika.

„**Prometėjas**“ (1819, Maxo Regerio aranžuotė) – tai F. Schuberto ir poeto J. W. von Goethe's refleksija senovės graikų mito apie Prometėją tema. Šį kūrinį F. Schubertas sukūrė tuo metu, kai didelę intelektualinę įtaką jam darė artimas draugas poetas J. Mayrhoferis ir jo maištingas, žmogų kaip dievišką būtybę traktuojantis požiūris į tradicinę religiją, ryškus ir J. W. von Goethe's eilėraštyje. Prometėjiškų atspindžių buvo kupinas ir F. Schuberto santykis su jo tėvu, nepalaikiusiu jo pasirinkimo tapti kompozitoriumi – manoma, kad ši daina yra savotiška kompozitoriaus pykčio tėvui išraiška.

„**Silvijai**“ (1826, Alexanderio Schmalczo aranžuotė) gimė pačioje F. Schuberto karjeros viršūnėje, likus dvejiems metams iki kompozitoriaus mirties. Dainos tekstu kompozitorius pasirinko Williamo Shakespeare'o komedijos „Du veroniečiai“ 4 veiksmo ištrauką. Kompozitorių žavėjo lyrinis komedijoje pasakojamos painios meilės istorijos aspektas, tačiau dainoje atskleidžiamas ir komedijoje pasakojamos istorijos žaismingumas.

„**Vėlinių litanija**“ (1816, Maxo Regerio aranžuotė) pagal Johanno Georgo Jacobi eilėrašį žavi paprasta, bet jaudinančia sielvarto ir paguodos išraiška. J. G. Jacobi išsamiai aprašo į kitą pasaulį iškeliausių sielių gyvenimą. F. Schuberto daina 1831-aisiais buvo išleista su trimis iš devynių stulpelių (pirmuoju, trečiuoju ir šeštuoju), tačiau atlikėjai kartais renkasi dainuoti kitus eilėraščio stulpelius. „Per šią šventę Romos katalikai lanko savo kapus, uždega ant jų žvakutes ir meldžiasi už mirusiuosius“, – tokį epigrafą prie savo eilėraščio paliko J. G. Jacobi.

„**Tu mano ramybė**“ (1823, Antono Weberio aranžuotė) pagal vokiečių poeto Friedricho Rückerto eilėrašį be pavadinimo alsuoja ramybe ir švelnumu. Iš pažiūros paprasta dainos melodija yra tikras iššūkis vokalistas, nes reikalauja tobulo *legato* ir kvėpavimo kontrolės. Meditatyvi muzikos tėkmė – tai ir savotiška malda, ir meilės ilgesio išraiška.

„**Mirtis ir mergelė**“ (1817, Felixo Mottlo aranžuotė) pagal vokiečių poeto Matthiaso Claudiuso eilėrašį – nedidelė dramatinė scena, mirties ir mergelės dialogas. Vaizduodamas mirtį, F. Schubertas naudojo ispanų šokio pavanos ritmą. Mergelės nerimą susidūrus su mirtimi įprasmina greitas, netaisyklingas ritmas ir trūkčiojanti melodija. Kita vertus, dainoje taip pat

atsiskleidžia mirties ir mergelės pasitikėjimas vienas kitu, draugiškumas, ramybė. **Šios** dainos skambesys ir nuotaika **žymi** naują etapą meninės dainos **žanro** istorijoje.

„**Girių karalius**“ (1815, Ferenco Liszto aranžuotė) pagal Johanno Wolfgango von Goethe's eilėrašį – keturių personažų mizanscena, kurią atlieka vienas vokalistas. Pasakotojo, tėvo, jo mažamečio sūnaus ir berniuką persekiojančios antgamtinės būtybės Girių karaliaus vaidmenis perteikia skirtingos tesitūros, harmonijos ir ritmikos savybės. Būtent todėl šis kūrinys yra sudėtingas ir dainininkui, ir pianistui. Dėl savitos muzikinės dramaturgijos ši baladė neretai pavadinama vienu įspūdingiausių XIX amžiaus kūrinių.

Vokiečių ankstyvojo romantizmo kompozitorius **Robertas Schumannas** per savo gyvenimą išbandė ne vieną muzikinės veiklos sritį – rašytojo, pianisto, muzikos kritiko, dirigento ir, žinoma, kompozitoriaus. Pastarasis – kūrėjo – amplua išsiskleidė plačiausiai. R. Schumannas labiausiai mėgo kurti vokalinių ar instrumentinių miniatiūrų ciklus, kuriuose trumpos pjesės tapo muzikiniais kompozitoriaus draugų ar išgalvotų personažų portretais. Šalia spalvingų miniatiūrų R. Schumannas paliko ir keturias pabaigtas simfonijas.

Simfonija Nr. 3 Es-dur, op. 97, dar vadinama „**Reino**“ (1850), sukurta kompozitoriui su žmona Clara Wieck ir septyniais vaikais persikėlus gyventi į Diuseldorfą, kur pradėjo eiti miesto muzikos vadovo pareigas. R. Schumanną žavėjo žmonių prie Reino gyvenimo būdas, jo prabanga ir laisvumas: vakarienės, pokyliai, intelektualios diskusijos, aktyvi koncertinė veikla. Simfonija Nr. 3 atspindi euforišką kūrėjo reakciją į Reino kraštą. Nejprasta penkių dalių struktūra sujungia du iš pažiūros priešingus pradus – konservatyvų muzikinį mąstymą bei novatorišką ritmo ir melodijos traktuotę.

Pirma dalis prasideda herojiška tema. Antra dalis, kuri pirmojoje simfonijos redakcijoje turėjo pavadinimą „Rytas prie Reino“, perteikia ramaus ryto prie Reino atmosferą, atsipalaidavimo nuotaiką. Trečiojoje dalyje skambanti lėta pučiamųjų melodija, akompanuojama styginių, klausytojui primena apie R. Schumanno dainų kūrėjo talentą. Toliau skamba ketvirta dalis – didžiulė simfoninė drobė, kurią sukurti įkvėpė didingoji Kelno katedra. Ši dalis turėjo paantraštę „Kaip akompanimentas iškilmingai ceremonijai“, vėliau kompozitorius ją sutrumpino iki paprastos nuorodos „Iškilmingai“. Simfonijos finale (penktoje dalyje) grįžta pirmos dalies gyvybingumas. Čia kompozitorius pabrėžia ritmikos aiškumą, taip suteikdamas muzikai veržlaus lengvumo, vedančio simfoniją į jaudinančią pabaigą.

Redaktorė *Justina Paltanavičiūtė*, kalbos redaktorė *Rita Markulienė*

Informuojame, kad organizatorius filmuoja ir fotografuoja renginį archyvavimo ir transliavimo tikslu.